

UTTALELSE -UNIVERSELL UTFORMING AV INNGANGSPARTI - CARLINGS KARL JOHANS GATE

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til klage på Carlings avd 497 i Karl Johans gate fra Norges Handikapforbund.

Det fremgår av klagen at Carlings ikke oppfyller kravet til universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 fordi inngangspartiet til butikken ikke er tilgjengelig for rullestolbrukere.

Ombudet har vurdert saken, og konkluderer med at Carlings, gjennom manglende tilgjengelighet til butikkens inngangsparti, bryter plikten til å sikre universell utforming av virksomhetens fysiske miljø jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 tredje ledd.

Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse kan bringes inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda innen tre uker fra det tidspunkt partene mottar ombudets brev, se vedlagte orientering.

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

Likestillings- og diskrimineringsombudet bygger på partenes skriftlige redegjørelser i sin fremstilling av sakens bakgrunn. Norges Handikapforbund (NHF) har klaget totalt 9 butikker i Karl Johans gate inn for ombudet. Carlings er en av butikkene som Norges Handikapforbund mener har et utilgjengelig inngangsparti. Inngangspartiet består av en terskel på noen centimeter som gjør det vanskelig for rullestolbrukere å komme inn i butikken. NHF mener virksomheten med enkle midler kan utbedre inngangspartiet.

Carlings har anført at rullestolbrukere fint kan komme seg inn i butikken, selv om det er en stigning på noen centimeter ved inngangspartiet. Det vises også til at butikkpersonalet kan hjelpe rullestolbrukere inn i butikken dersom dette er nødvendig. Carlings anfører også at trafikketaten ikke vil godta noen rampe ut i Karl Johans gate.

Ombudet har også mottatt klager på manglende tilgjengelighet til en rekke andre virksomheter i Karl Johans gate. Spørsmålet som må tas med i vurderingen av mulighetene for å sikre universell utforming av inngangspartiene til disse virksomhetene, er at de fleste bygninger i Karl Johans gate er vernet, noe som begrenser mulighetene til å foreta fysiske inngrep i fasadene. I den anledning har ombudet vært i dialog med Byantikvaren for å få en vurdering av hvilke endringer av inngangspartiene som kan foretas uten å komme i strid med de verneverdige hensyn.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Denne saken reiser spørsmål om virksomheters plikt til å sikre universell utforming, det vil si generell tilgjengelighet, etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9. Offentlige og private virksomheter som brukes av allmennheten har en plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon.

Med universell utforming menes utforming av hovedløsningen i de fysiske forholdene, slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig, jf § 9 annet ledd. Dette betyr at virksomhetens fasiliteter, som skal benyttes av allmennheten (eksempelvis kunder), skal utformes på en slik måte at flest mulig får tilgang til de tjenester virksomheten tilbyr. Det er hovedløsningen som skal være universelt utformet. Det vil derfor være i strid med bestemmelsen at det lages egne løsninger for bestemte grupper. Dette gjelder særskilt for løsninger som er stigmatiserende eller nedverdiggende.

Plikten til å gjennomføre tiltak for å sikre universell utforming faller bort dersom virksomheten sannsynliggjør at det vil innebære en uforholdsmessig byrde, jf § 9 tredje ledd. I den konkrete uforholdsmessighetsvurderingen skal imidlertid den positive effekten og viktigheten av tilretteleggingen veies mot kostnader og andre former for belastning tilretteleggingen kan medføre. Lovgiver har bestemt at det særlig skal legges vekt på:

1. effekten av tilretteleggingen for å nedbygge funksjonshemmende barrierer
2. om virksomhetens funksjon er av offentlig art
3. nødvendige kostnader ved tilretteleggingen
4. virksomhetens ressurser
5. sikkerhetsmessige hensyn
6. vernehensyn

Dersom ombudet kommer til at det vil være en uforholdsmessig byrde å rette de påklagede forholdene i tråd med kravene til universell utforming, betyr ikke det at virksomheten kan unnlate å gjøre noe som helst. Virksomheten er uansett forpliktet til å jobbe for best mulig tilgjengelighet for flest mulig.

Etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 13 er det opp til innklagede å sannsynliggjøre at det ikke har forekommet diskriminering i strid med loven.

Ombudets vurdering

Carlings er en virksomhet som har plikt til å sikre at virksomhetens hovedløsninger er universelt utformet etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9.

Virksomheten har derfor plikt til å tilrettelegge de deler av virksomhetens fysiske miljø som benyttes av allmennheten (kunder) på en slik måte at flest mulig, uavhengig av individuelle forutsetninger, har tilgang til virksomhetens tjenester og service.

Er krav til universell utforming oppfylt?

Ombudet tar ikke stilling til om virksomheten som sådan er universelt utformet. Det ombudet skal ta stilling til er om de påklagede forhold hos Carlings tilfredsstiller kravet til universell utforming. Her er det butikkens inngangsparti som er påklaget. Standard Norge har utarbeidet veileder for universell utforming av nye byggverk. Denne vil være veiledende i vurderingene for hva som er universell utforming, også av eldre bygg.

Ombudet viser til at det følger av NS 11001-1:2009 punkt 7.4 at:

"... Det skal ikke være nivåforskjeller mellom gulv ute og gulv inne ved inngangspartiet. Hvis døren har terskel skal den ikke bygge mer enn 25 mm over gulvnivå..."

Ombudet har fått oversendt fotografier av butikkens inngangsparti. Inngangspartiet har en terskel på noen centimeter som gjør det vanskelig for rullestolbrukere å komme inn i butikken på egenhånd. Følgelig er inngangspartiet til Carlings ikke i tråd med kravet til universell utforming.

Det følger av DTL § 9 fjerde ledd at universell utforming bare kan kreves så langt dette ikke vil utgjøre en uforholdsmessig byrde for virksomhetene. Et av momentene i uforholdsmessighetsvurderingen i sakene om Karl Johansgate er hensynet til vern. Bygningene på Karl Johans gate er fredet etter plan# og bygningsloven.

På bakgrunn av dette hadde ombudet et møte med Byantikvaren 9. mars 2011. Tema for møtet var hvorvidt det er mulig for butikkene på Karl Johans gate å gjøre utbedringer på inngangspartiene uten at dette går utover byggenes verneverdi. Når det gjelder Carlings butikken uttalte Byantikvaren at det her er fullt mulig å utbedre inngangspartiet fordi det ikke er så mye som skal til. Ombudet mener derfor at det ikke vil være uforholdsmessig byrdefullt for Carlings å utbedre inngangspartiet.

Konklusjon

Ombudet konkluderer med at Carlings i Karl Johansgate bryter plikten til universell utforming i DTL § 9 fordi inngangspartiet ikke er universelt utformet. Ombudet oppfordrer Carlings til så snart som mulig å utbedre inngangspartiet sitt. Slik ombudet vurderer det kan dette lettest gjøres ved å fjerne terskelen ved inngangsdøren.

Dersom Carlings ikke retter seg etter ombudets uttalelse vil ombudet vurdere å bringe saken inn til vurdering hos Likestillings- og diskrimineringsnemnda. Nemnda kan treffe vedtak om at det foreligger brudd på plikten til universell utforming, jf. diskrimineringsombudsloven § 7. Nemnda har også myndighet til å pålegge stansing, retting eller andre tiltak. Dersom Carlings ikke følger et pålegg fra Likestillings# og diskrimineringsnemnda, kan nemnda ilegge en løpende tvangsmulkt frem til forholdet er brakt i orden.